

Кон'юнктура світових товарних ринків в умовах торгового протекціонізму та вплив на українську економіку

Інна Співак

Д.е.н., начальник відділу аналізу міжнародної
економіки Національного банку України

12 квітня 2019, Львів

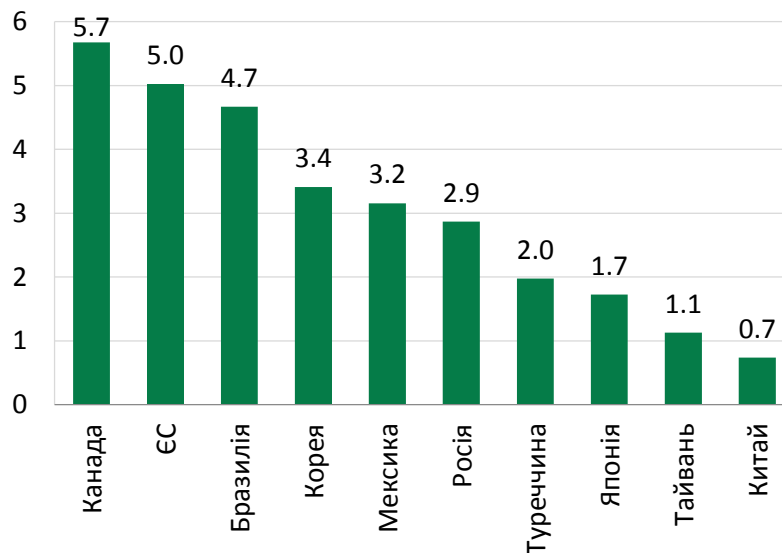

Торговий протекціонізм породжує торговельні війни

На кінець 2017 року в США вже діяли різні мита щодо 60% імпорту сталі: відносно 94% імпорту сталі з Китаю та 54% - з інших країн

Найбільші імпортери сталі США в 2017 році, млн т.

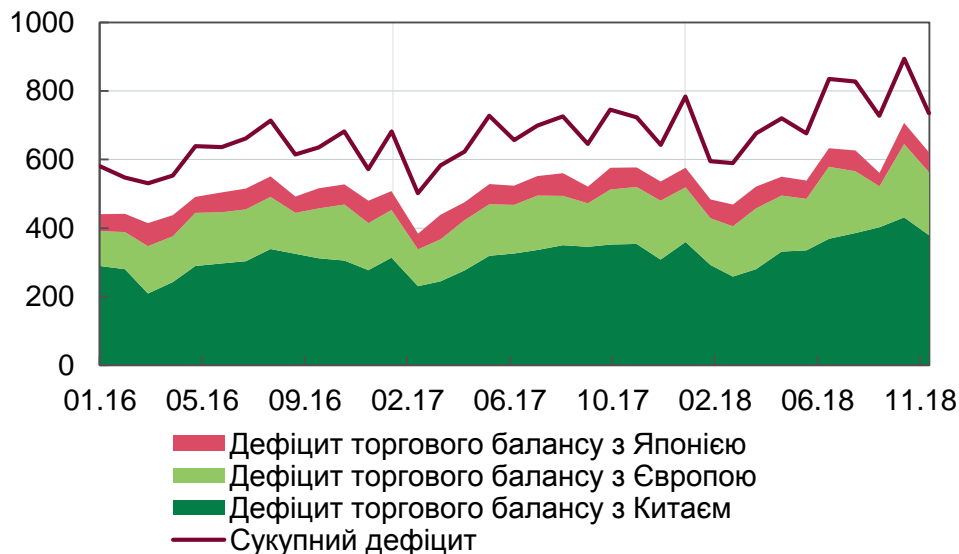

Джерело: U.S. Commerce Department

- 23.03.2018 року США ввели в дію додаткові імпорتنі мита на сталь (25%) та алюміній (10%) у цілях захисту внутрішнього ринку в рамках статті 232 “захисту національної безпеки”. Для Канади та Мексики рішення було відтерміновано до узгодження позицій щодо дії угоди NAFTA. Для ЄС, Австралії, Аргентини та Бразилії - до 01 травня 2018 року з метою узгодження довгострокових позицій.
- Для США є ймовірність нарощення обсягів виробництва металургійної галузі, водночас при стрімкому зростанні цін, зокрема через збільшення собівартості виробів суміжних галузей – будівництва, машинобудування, виробництва металевих виробів тощо.

Більше половини торгівельного дефіциту США припадає на Китай. Попри протистояння, дефіцит США з Китаєм лише зростає

Дефіцит торгового балансу США з окремими країнами,
млрд дол.

Джерело: U.S. Commerce Department

- Імпорт США з Китаю: електроніка, одяг і техніка, значна частка якого фактично вироблена американськими компаніями, виробничі потужності яких розміщені в Китаї.
- Китай - це третій (після Канади та Мексики) за величиною ринок експорту товарів США. Темпи його зростання суттєво випереджають темпи зростання експорту США до решти країн світу (експорт товарів до Китаю за період 2007-2017 роки зріс на 86%, послуг – на 307%). Експорт до Китаю: транспортне обладнання, сільське господарство, комп'ютери, нафта і газ.
- США - п'яте місце за обсягом імпорту до Китаю (після ЄС, Південної Кореї, Японії і Тайваню). Для Китаю набагато простіше переорієнтуватись на інші країни, ніж для США відмовитись від співпраці з Китаєм. Наприклад: повна тимчасова відмова Китаю у жовтні 2018 року від американської нафти та зрідженого природного газу та переорієнтація на ринок Близького Сходу, що змусило США піти на певні поступки.

Спалах протекціонізму створив ризики для глобальної торгівлі та ...

Оцінка інвесторами найбільших ризиків для ринків за результатами опитування

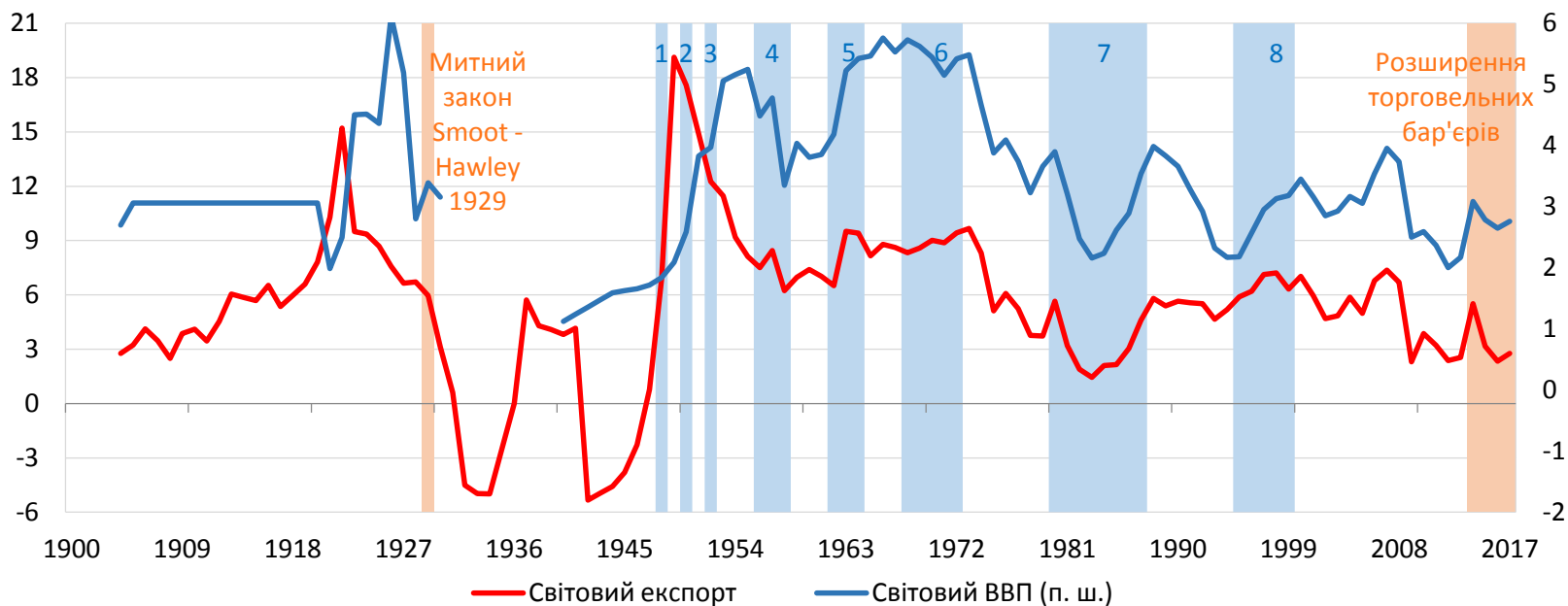

Джерело: BofA Merrill Lynch Global Fund Manager Survey

- Попередній досвід США 2002 року показує, що така практика навряд чи пожвавить вітчизняних виробників, одночасно накладаючи витрати на решту економіки
- Китай, швидше за все, не постраждає, в той час як ЄС може постраждати значно, оскільки це розумне припущення, що імпорт, відхилений США, піде на ринок ЄС
- Інші країни готові вжити заходів проти США, які можуть призвести до розгортання торгових війн

... перспектив глобального економічного зростання

Світовий експорт та світовий ВВП, % річна змінна, плинна за п'ять років, основні періоди зміни тарифної політики

Поля **голубого кольору** відображають послаблення тарифних бар'єрів, **оранжевого** - посилення

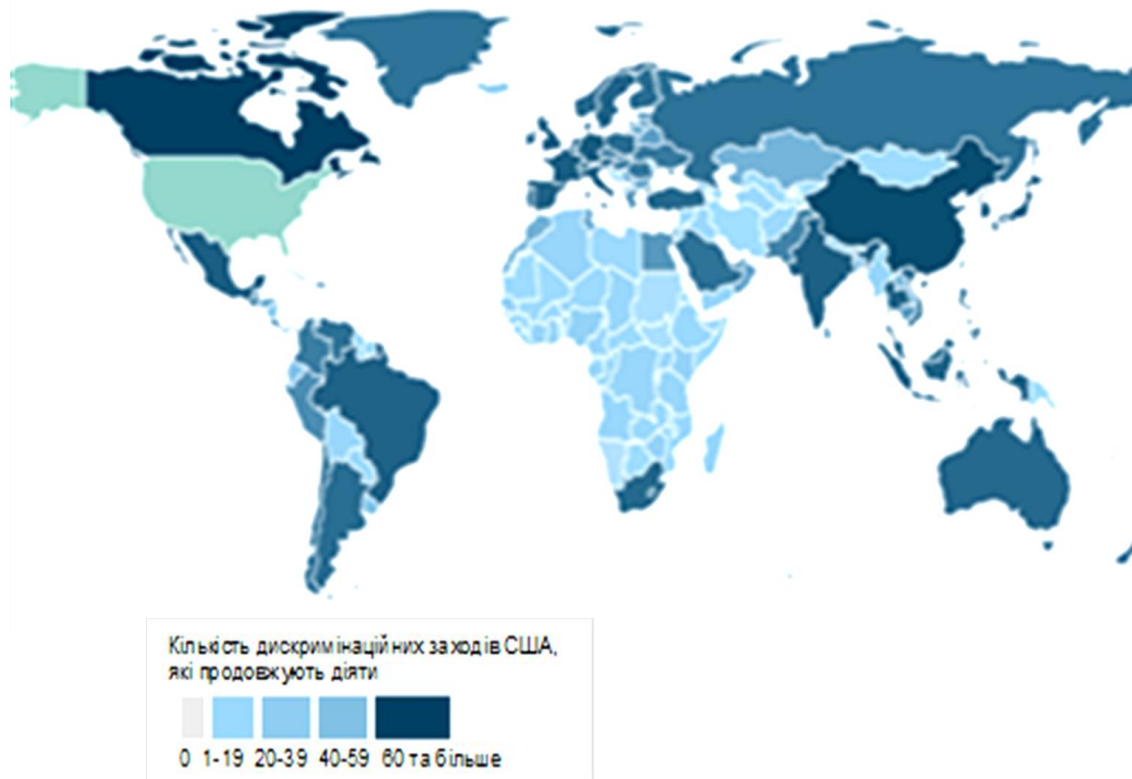
*Імплементация тарифної політики (спрощення):

1 – Тарифна конференція в Женеві - 1948 – 23 країни	5 – Діллон раунд – 1962 – 1964 – 26 країн
2 – Тарифна конференція в Аннесі – 1950 – 13 країн	6 – Кеннеді раунд – 1968 – 1972 – 62 країни
3 – Тарифна конференція в Торкі – 1952 – 38 країн	7 – Токійський раунд – 1980 – 1987 – 102 країни
4 - Тарифна конференція в Женеві – 1956 – 1958 – 23 країни	8 – Уругвайський раунд – 1995 – 1999 – 123 кр.

Джерело: Світовий банк, Світова організація торгівлі, Каліфорнійський державний університет Нортріджа.

За 2018 рік майже усі країни світу в тій чи іншій мірі були уражені торговельною політикою США

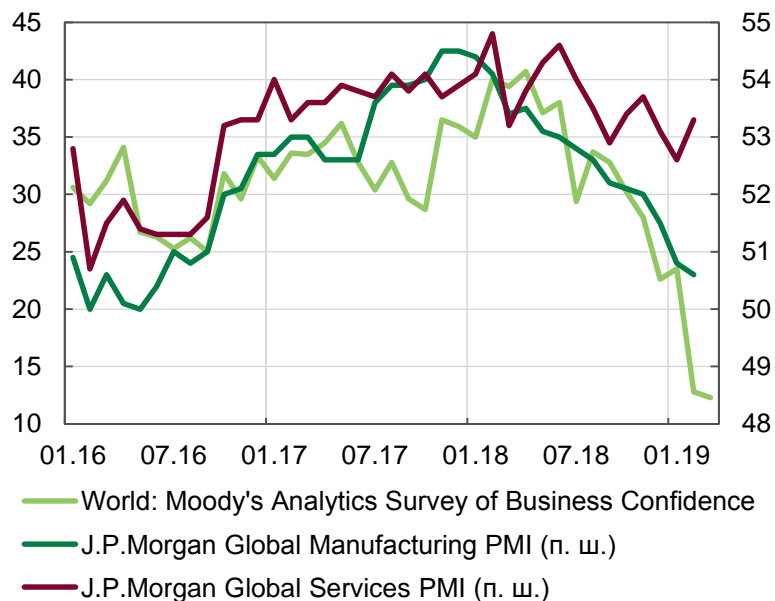
Країни, уражені агресивною торговою політикою США у 2018 році

Джерело: Global Trade Alert.

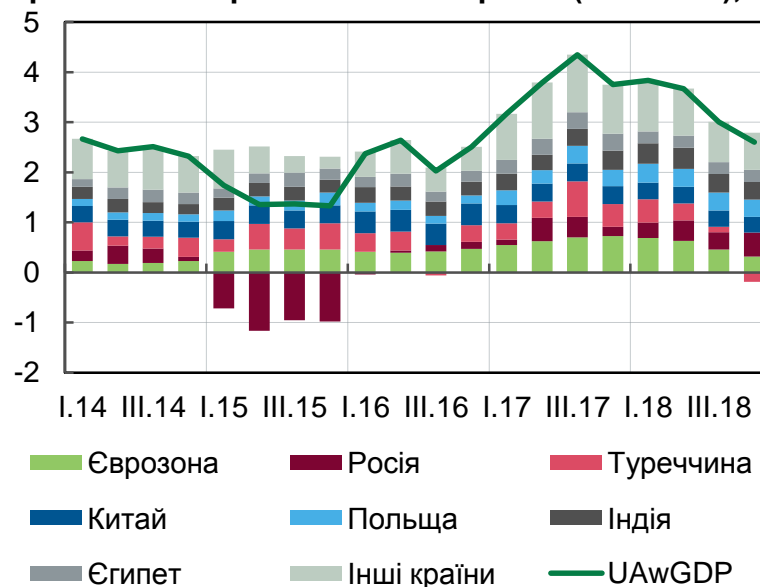
Відбулося уповільнення світової економіки

Глобальний PMI та рівень ділової довіри за результатами опитування Moody's

Джерело: Markit, Moody's.

Внески окремих країн у річну зміну середньозваженого показника економічного зростання в країнах – ОТП України (UAwGDP), в. п.

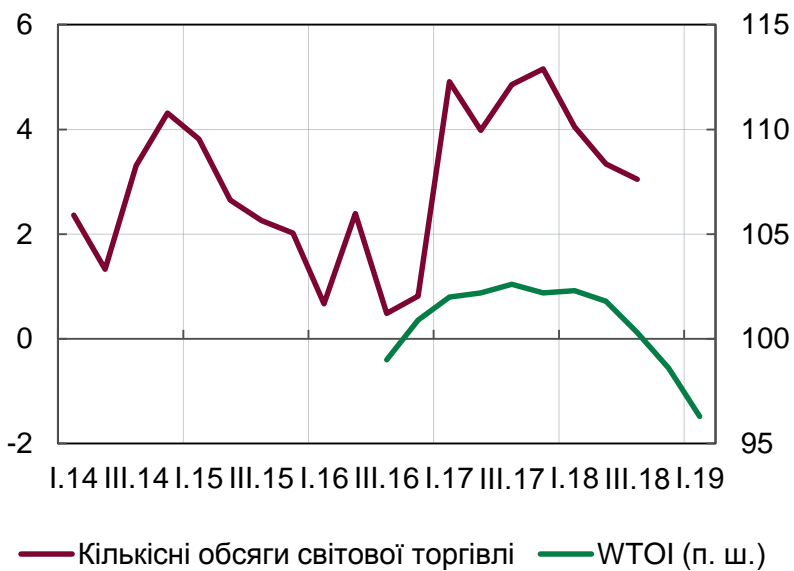
Джерело: Національні статистичні агенції, розрахунки НБУ

- Про посилення невизначеності на світових товарних і фінансових ринках свідчило подальше зниження рівня ділової довіри за результатами опитування Moody's до найнижчого рівня за останні вісім років.
- Global Composite PMI впав до найнижчого рівня з вересня 2016 року.

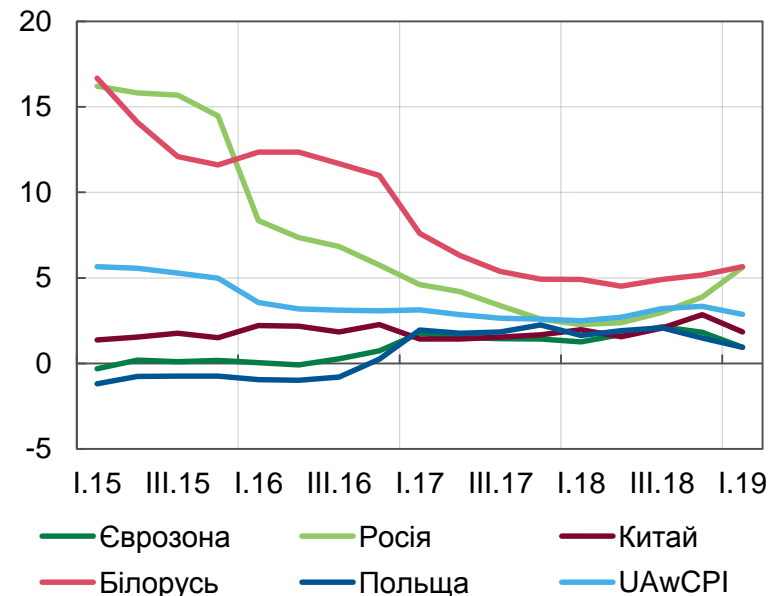
Обсяги світової торгівлі продовжують звужуватися, а світова інфляція загалом знижуватися, за винятком окремих країн

Кількісні обсяги світової торгівлі (% р/р) та випереджаючий індикатор WTOI, п.

Джерело: СОТ

ІСЦ окремих країн – ОТП України та середньозважений показник ІСЦ країн – ОТП України (UAWCPI), % р/р

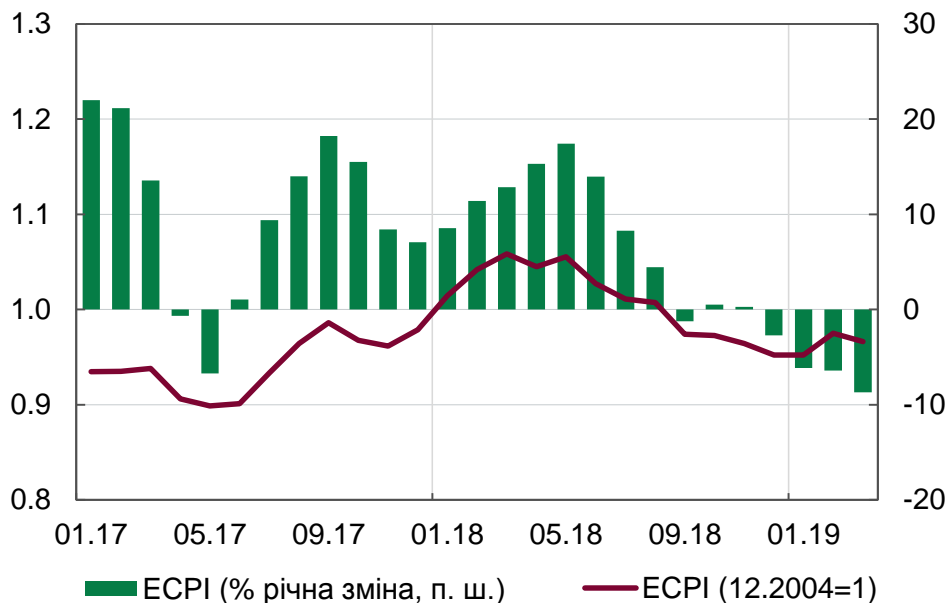

Джерело: Національні статистичні агенції, розрахунки НБУ

- Посилення геополітичної напруги та протекціоністських заходів призвело до подальшого звуження попиту
- Випереджаючий індикатор світової торгівлі (WTOI) у I кварталі знизився до 96.3 п., найнижчого рівня з березня 2010 року. Причому потрапив у “червону зону”, що відображає саме зменшення, а не уповільнення торгівлі.
- Зовнішній інфляційний тиск з боку країн – ОТП України, виражений індексом UAWCPI, знизився.
- Проте послаблення національних валют до долара США низки країн, зокрема, Росії, Білорусі, Туреччини, призвело до збільшення їх рівня інфляції

У результаті ціни на більшості світових товарних ринків знизилися...

Індекс зміни світових цін на товари українського експорту

Джерело: розрахунки НБУ

- Світова цінова кон'юнктура для українських експортерів, виражена індексом ЕСПІ, погіршилася

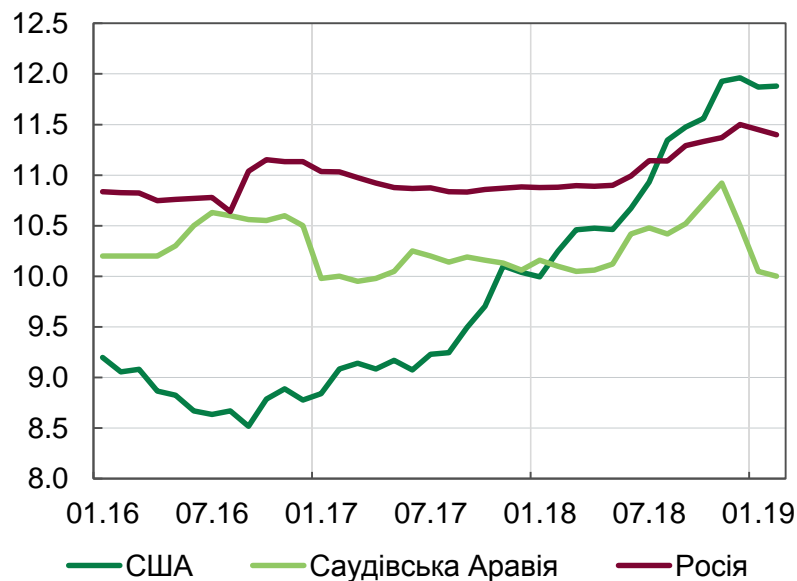
... ВИНЯТОК – відновлення зростання світових цін на нафту

Світові ціни на нафту, дол./бар.

Джерело: Thomson Reuters

Виробництво нафти, млн бар/добу

Джерело: U.S. Energy Information Administration, станом на лютий 2019

- обмеження виробництва в рамках виконання угоди ОПЕК+;
- подальше зниження обсягів постачання нафти Венесуелою (майже вдвічі м/м) та Іраном (на 23% м/м) через санкції США;
- тимчасове скорочення запасів нафти в США.

Боротьба між ОПЕК+ та сланцевиками США продовжується

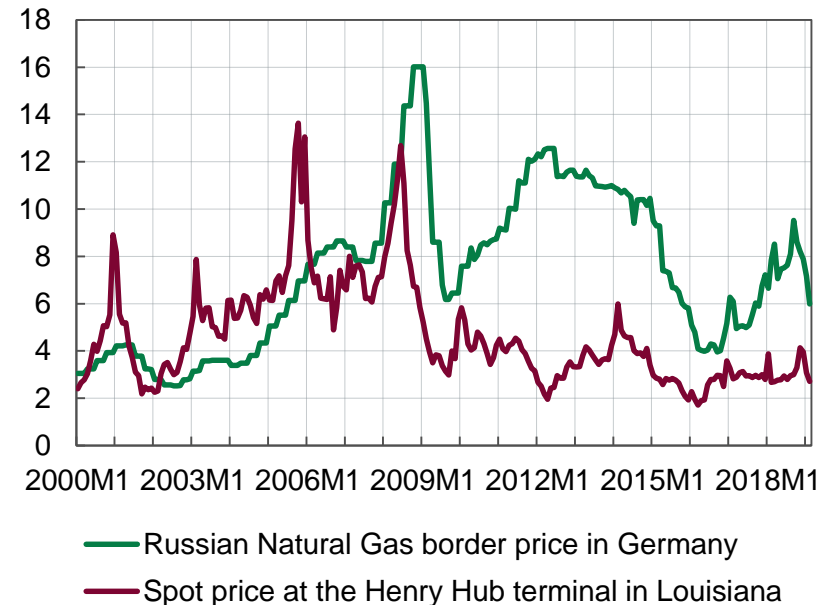
Світові ціни на газ знижуються через зростання обсягів виробництва на тлі слабого попиту

Ціни на природний газ на німецькому хабі, дол./м³

Джерело: Thomson Reuters

Ціни на природний газ, дол./млн метричних британських теплових одиниць (Btu)

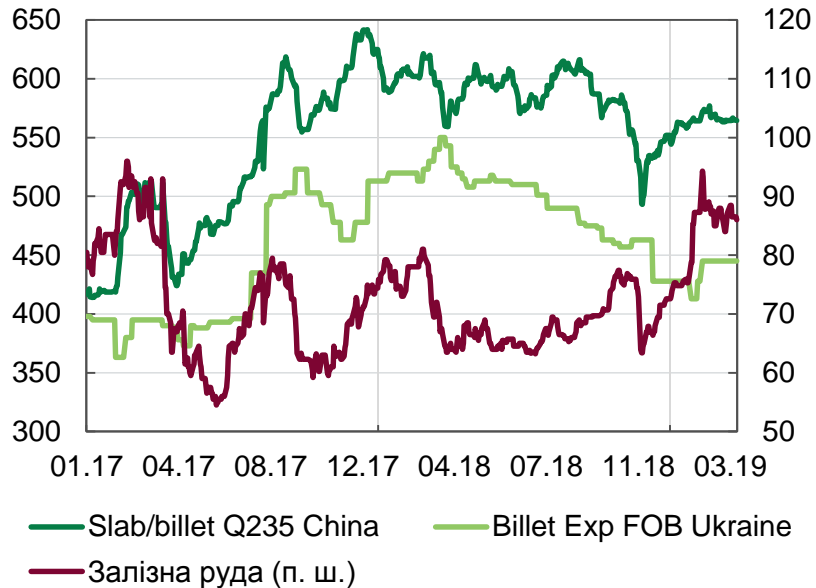

Джерело: МВФ.

- тепла зима в Північній півкулі, зокрема в ЄС та США;
- суттєві накопичені запаси газу;
- зростання виробництва в США та Росії;
- введення нових потужностей у Австралії та Катарі.

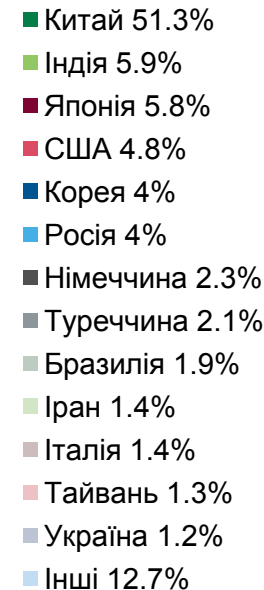
Пропозиція сталі продовжує зростати попри відносно слабкий попит

Ціни на сталь та залізну руду (62%), дол./т

Джерело: Thomson Reuters.

Найбільші світові виробники сталі у 2018 році

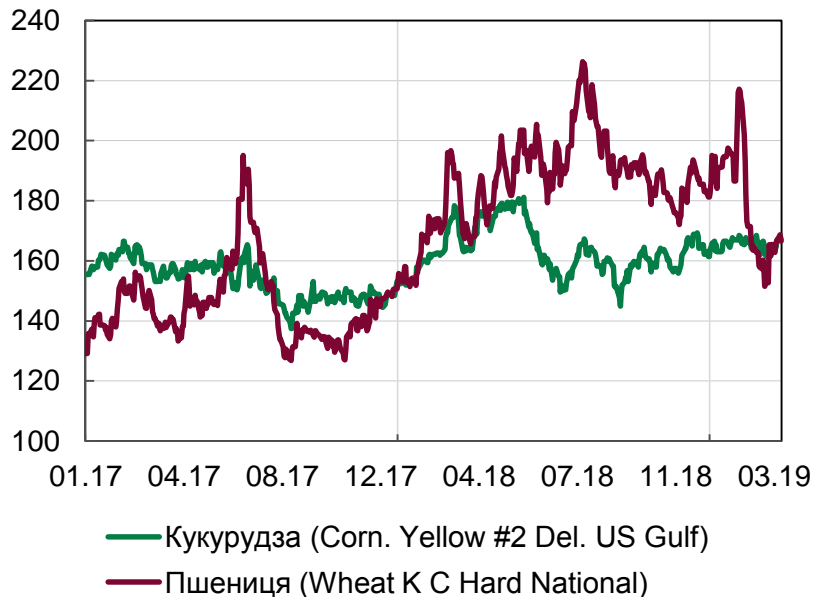

Джерело: Джерело: World Steel Association.

- Ціни на залізну руду утримуються на високому рівні через дефіцит на світовому ринку внаслідок аварії на копальні компанії Vale (Бразилія, яка займає близько 25% світового виробництва).

Ціни на зернові та олійні знаходилися під тиском урожаїв

Ціни на зернові, дол./т

Джерело: Thomson Reuters.

Ціни на соняшкову олію, дол./т

Джерело: Thomson Reuters

- Ціни на пшеницю стримувалися очікуваннями гарного врожаю в Бразилії (одного з найбільших світових імпортерів цієї культури), скорочення імпорту Індонезією, нарощення експорту м'якої пшениці країнами ЄС, очікувань щодо значного врожаю пшениці в Австралії
- Попри значний попит ціни на кукурудзу залишалися низькими через високі запаси кукурудзи, зокрема в Україні (за даними Укragроконсалт станом на 01.03.19 є більшими на 29.2% р/р), поліпшення оцінок IGC поточного світового врожаю, зростання експорту Румунією
- Ціни на соняшкову олію рухалися через суттєвий врожай суміжних олійних

Повільне покращення умов для ведення бізнесу

Найгірший результат

Найкращий результат

0

100

- У рейтингу **Doing business 2019** Світового банку, Україна посіла 71 місце серед 190 країн світу
- Випереджають нас не тільки розвинені країни, але й бувші республіки СРСР Молдова, Білорусь та Казахстан*

77.89: Kazakhstan (Rank: 28)

75.77: Belarus (Rank: 37)

73.54: Moldova (Rank: 47)

72.34: Regional Average (Europe & Central Asia)

68.33: Kyrgyz Republic (Rank: 70)

68.25: Ukraine (Rank: 71)

71 місце зі 190 країн

Покращення позицій України порівняно з минулорічним рейтингом (у розрізі показників)

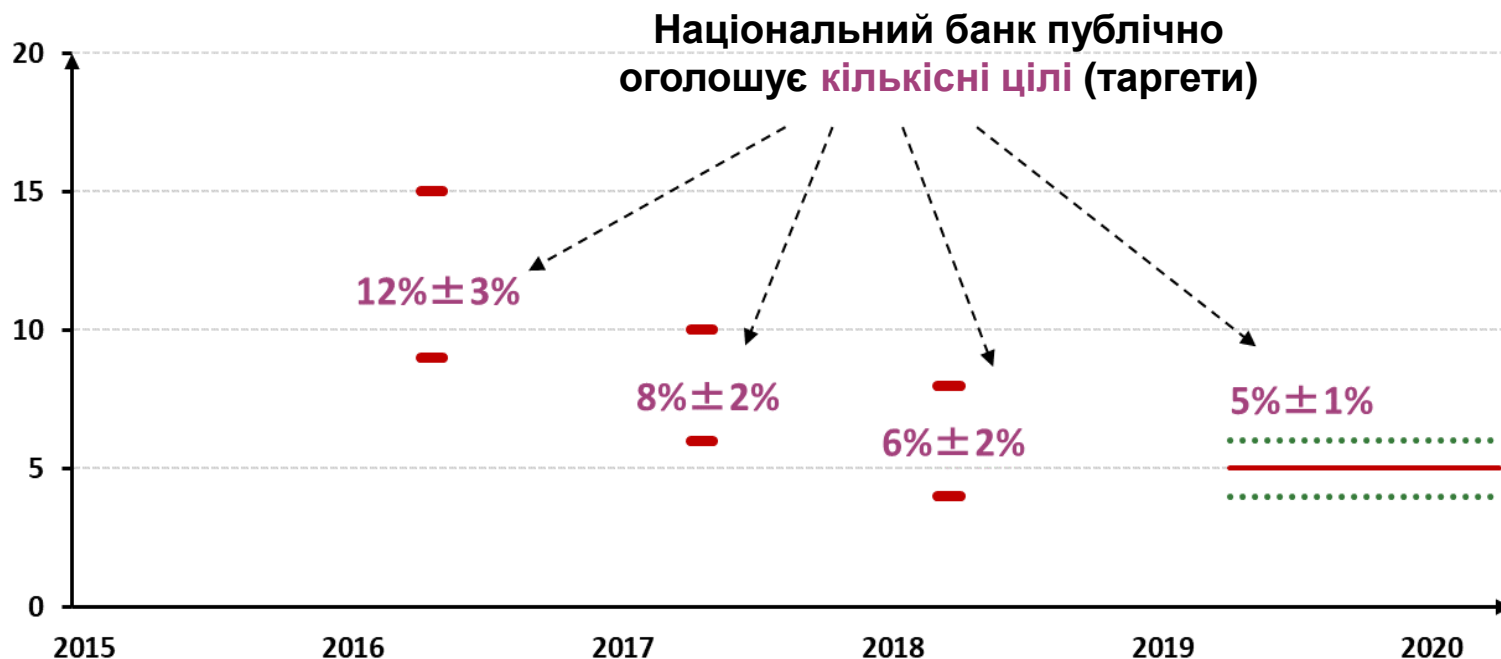

Покращення відбулося (з 76 до 71 до місця) завдяки позиціям:

- ✓ міжнародна торгівля,
- ✓ захист прав міноритарних інвесторів,
- ✓ забезпечення виконання контрактів
- ✓ вирішення проблем із неплатоспроможністю

Виконання встановлених інфляційних цілей

- НБУ розпочав перехід до режиму ІТ у 2015 році в умовах економічної кризи
- У липні 2018 року Рада НБУ ухвалила Стратегію монетарної політики, якою затверджено середньострокову інфляційну ціль на рівні 5%, а також здійснення монетарної політику на основі ІТ
- Середньострокова інфляційна ціль може бути переглянута лише у бік зниження

НБУ реагує на інфляційні ризики

Підвищення облікової ставки

Реакція на суттєві інфляційні ризики:

- зростання вразливості економіки України у зв'язку з відтермінуванням отримання чергового траншу за програмою співпраці з МВФ
- підвищені інфляційні очікування економічних агентів
- суттєві темпи зростання споживчого попиту

Реакція на додаткові фактори тиску на інфляцію:

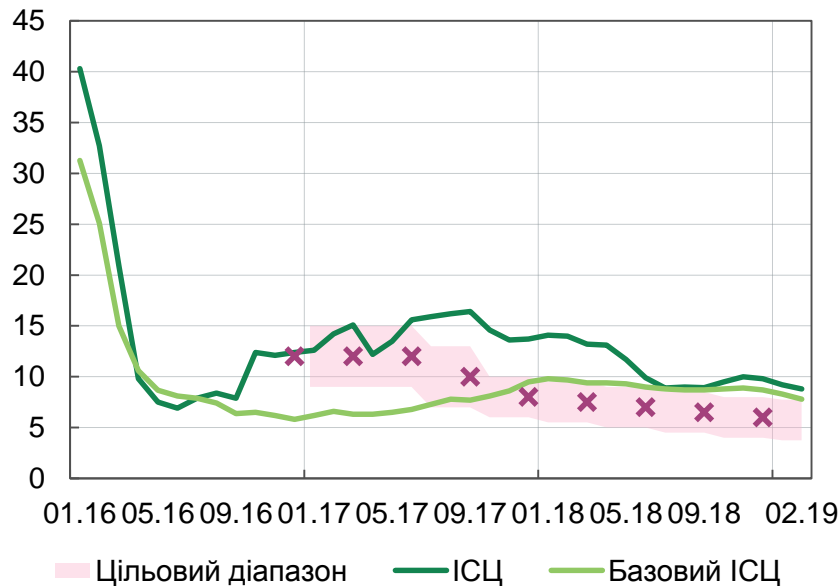
- збереження вищого, ніж очікувалося, внутрішнього попиту, у тому числі за рахунок зростання заробітних плат і переказів від трудових мігрантів
- глобальна тенденція виходу інвесторів з активів ЕМ
- відтермінування отримання фінансування за програмою співпраці з МВФ
- погіршення інфляційних очікувань

Жорсткість монетарних умов є достатньою щоб забезпечити зниження інфляції до цільових показників у середньостроковій перспективі

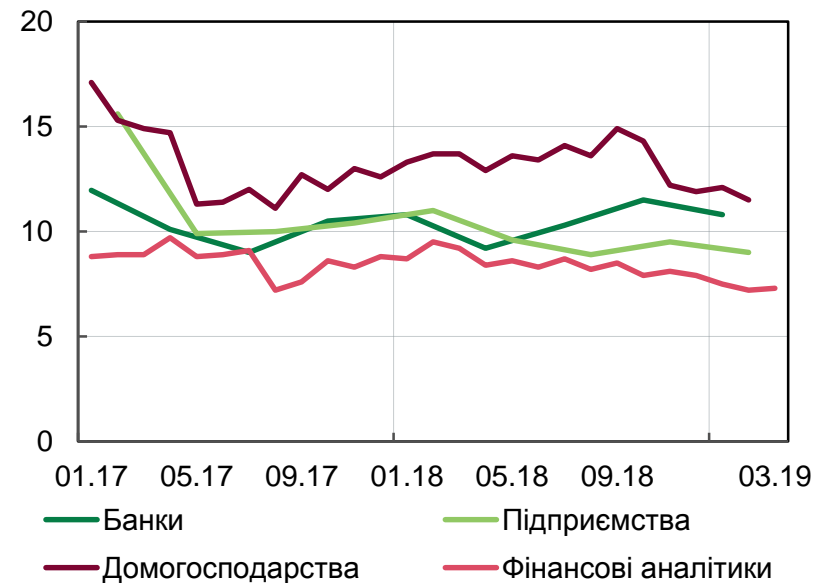
Споживча інфляція уповільнюється, але все ще вище цілей

Індекси споживчих цін, % р/р

Джерело: ДССУ, НБУ.

Інфляційні очікування, % р/р

Джерело: розрахунки НБУ, Gfk.

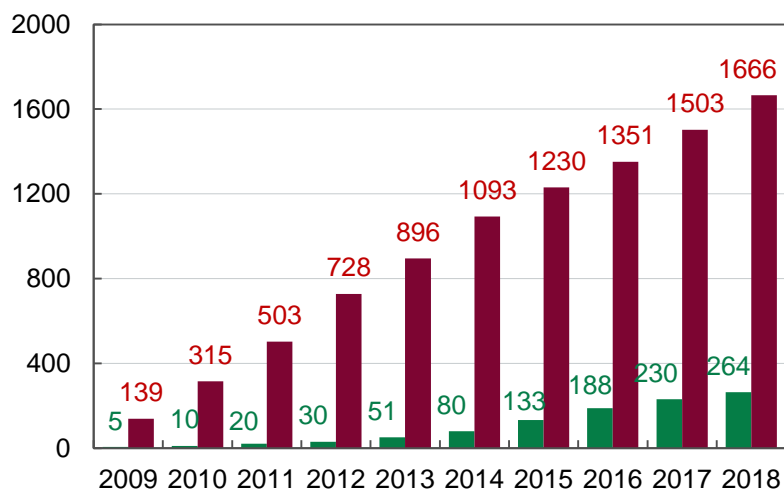
- Зниження темпів інфляції відбулося завдяки жорсткій монетарній політиці, а також уповільненню зростання цін на продукти харчування
- Повернення інфляції до верхньої межі цільового діапазону $5\% \pm 1$ в.п. прогнозується на початку 2020 року та цільового рівня 5% наприкінці року
- Інфляційні очікування покращилися, але все ще також залишаються високими

Торгове перемир'я з початку поточного року

За умови продовження торговельних воєн США навряд чи зможе уникнути рецесії в 2020 році

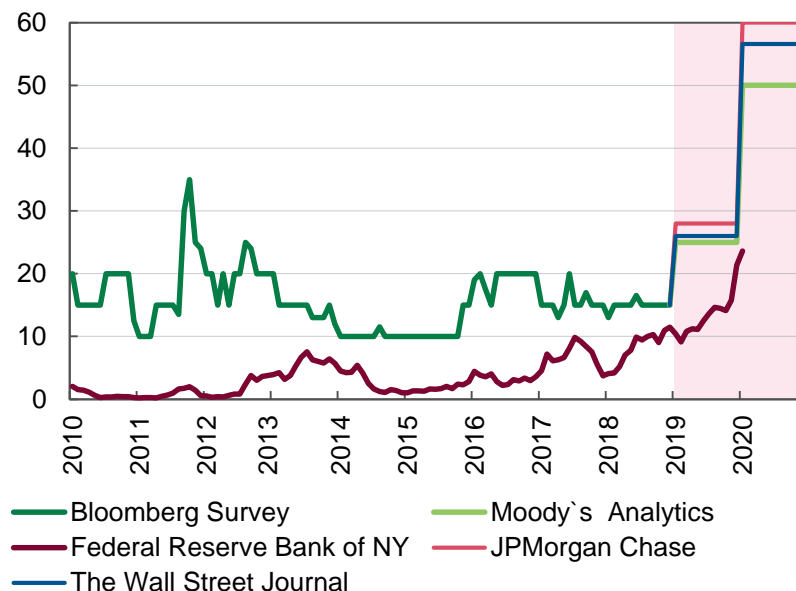
Кількість дискримінаційних та лібералізаційних заходів США проти інших країн

■ Заходи із лібералізації ■ Дискримінаційні заходи

Джерело: Global Trade Alert.

Ймовірність рецесії в США, %

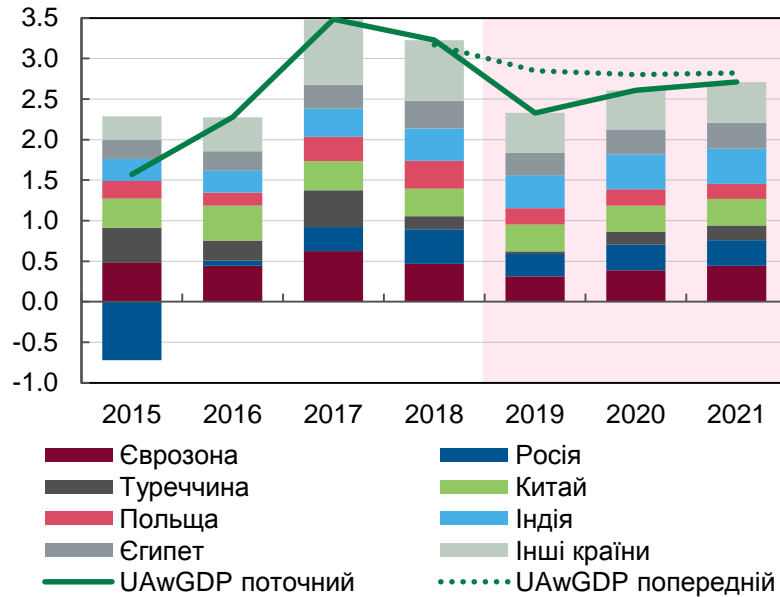

Джерело: Bloomberg Survey, Moody's Analytics, Federal Reserve Bank of NY, JP Morgan Chase, The Wall Street Journal

- За оцінками МВФ, результатом посилення торговельних бар'єрів може стати зниження зростання світової економіки у 2019 році на 0.2 в. п. до 3.5%. Ризик зниження темпів зростання американської економіки лише збільшуватиметься – до 2.5% у 2019 році та до 1.8% у 2020 році.
- Зростання Китаю у 2019-2020 роках очікується на рівні 6.2% з огляду на низку заходів китайського уряду, включаючи фіскальні заходи та зниження обмежень в банківській сфері.

Найбільше від протистояння наразі потрепає ЄС та Туреччина через уповільнення світової торгівлі

Внески країн – ОТП України в річну зміну UAaGDP

Джерело: розрахунки НБУ.

Індекс зміни світових цін на товари українського експорту (ECPI), 12.2004 = 1

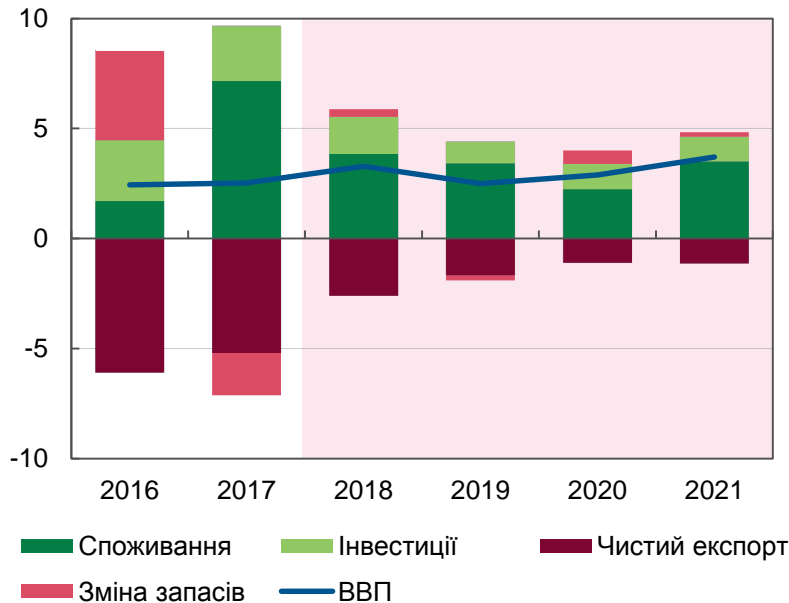

Джерело: розрахунки НБУ

- Темпи зростання глобальної економіки у 2019 – 2021 роках поступово уповільнюватимуться внаслідок негативного впливу на обсяги світової торгівлі протекціоністських заходів та слабшого припливу капіталу в країни, ринки яких розвиваються, після низки заходів з нормалізації монетарної політики провідними центральними банками у 2018 році.
- Темпи зростання світової торгівлі сповільняться до 3.6% у 2019 році (з 3.8% у 2018 році) та до 3.5% у 2020 році (за оцінками Світового банку та СОТ).
- Уповільнення зовнішнього попиту та світової торгівлі призведе до стримування зростання цін

Поступове уповільнення глобальної економіки та обсягів світової торгівлі буде стримувати зростання економіки України

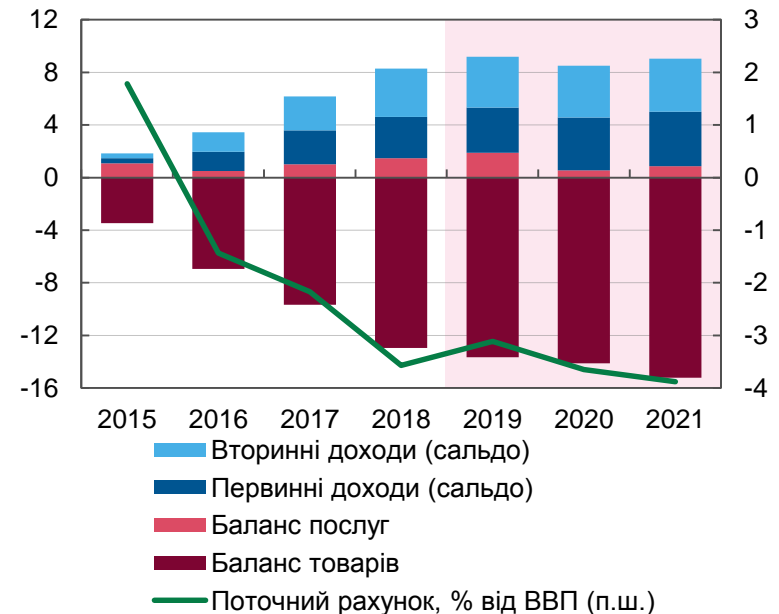
Внески в річну зміну реального ВВП за категоріями кінцевого використання, в. п.

Джерело: Інфляційний звіт НБУ (січень 2019).

- Стримуючі фактори: жорстка монетарна політика (необхідна для повернення інфляції до цільового діапазону), стримана фіскальна політика (погашення значних обсягів держборгу)
- Очікується зниження врожаю зернових після рекорду в попередньому році і відповідно від'ємний внесок сільського господарства в зростання ВВП
- Драйвер – приватне споживання завдяки продовженню збільшення реальних доходів населення (підвищення заробітних плат і пенсійних виплат).
- Інвестиційна активність суттєво уповільниться, проте залишатиметься джерелом підвищеного попиту на імпорт засобів виробництва. Відповідно імпорт у реальному вимірі зростатиме швидше, ніж експорт.

Сальдо поточного рахунку, млрд дол.

Джерело: Інфляційний звіт НБУ (січень 2019)

Дякую за увагу!